

Warszawa, 26-06-2025 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

**Zespół Prawa Administracyjnego
i Gospodarczego**

V.7220.52.2025.JF

Pan

Adam Furmańczuk

**Dyrektor Departament Wstępnej
Kontroli Skarg i Naruszeń**

**w Urzędzie Ochrony Danych Osobowych
ePUAP**

Szanowny Panie Dyrektorze,

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje sygnały dotyczące naruszeń praw obywatelskich przez instytucje finansowe (banki - mBank Hipoteczny S.A. i ubezpieczycieli - Compensa Vienna Insurance Group) w procesie oceny ryzyka w przypadku zawierania umowy kredytu hipotecznego oraz przy zawarciu umowy ubezpieczenia na życie, mającej stanowić zabezpieczenie spłaty tego kredytu.

Z treści wniosków wynika, że instytucje żądają od przyszłych kredytobiorców nieuzasadnionych medycznie badań laboratoryjnych, radiologicznych (np. zdjęć rentgenowskich) oraz przymusowego testu na HIV. W ocenie wnioskodawców tego rodzaju praktyki nie mają medycznego uzasadnienia oraz co istotne, mają być przekazywane bez adekwatnych zabezpieczeń dla przesyłania dokumentacji medycznej.

Uzasadniając naruszenie prawa przez instytucje finansowe, stosujące powyższe praktyki, wnioskodawcy wskazują m.in. na:

1. naruszenie tajemnicy lekarskiej (art. 40 ustawy z 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty; t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1284) - wyniki badań, objęte tajemnicą lekarską, są przesyłane osobom nieuprawnionym bez należytych zabezpieczeń;
2. naruszenie art. 32 i art. 47 w zw. z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP stanowiących o zakazie dyskryminacji (w tym ze względu na stan zdrowia) oraz prawo do ochrony danych osobowych, które zostało złamane poprzez nieuzasadnione niczym żądanie badań laboratoryjnych i radiologicznych oraz testów;
3. naruszenie RODO (Rozporządzenie UE 2016/679, art. 5 ust. 1 lit. c i art. 9 ust. 1) tj. naruszenie zasady minimalizacji danych oraz zakaz przetwarzania danych zdrowotnych (w tym HIV) bez zgody i uzasadnienia zostały naruszone;
4. naruszenie ustawy z 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów UE; t.j. Dz.U.2024 r. poz. 1175 (art. 8 w zw. z Dyrektywą 2000/78/WE), którego konsekwencją jest dyskryminacja w dostępie do usług finansowych;
5. Naruszenie regulacji unijnych:

- a) RODO (art. 5 ust. 1 lit. c, b i art. 6) – żądanie nieuzasadnionych badań i testów narusza zasady minimalizacji i ograniczenia celu oraz wymaga legalnej podstawy;
- b) motyw 39 RODO – Przetwarzanie powinno być proporcjonalne; inne środki oceny ryzyka mogłyby zostać użyte;
- c) Dyrektywa 2002/58/WE (art. 5 i 6) – przesyłanie danych wrażliwych bez zabezpieczeń;
- d) Karta Praw Podstawowych UE (art. 8) – prawo do rzetelnego przetwarzania danych zostało naruszone;
- e) wytyczne EROD – zasada minimalizacji wymaga ograniczenia danych do niezbędnych, co w tym przypadku, nie jest przestrzegane;

Przed wszystkim jednak wnioskodawcy podnoszą zarzuty oparte na obowiązujących przepisach prawa, celem których jest ochrona praw pacjentów. Jako przykład wskazują:

- ustawę z dnia 29 listopada 2000 r. - Prawo atomowe (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. .1277), która reguluje zasady ochrony przed promieniowaniem jonizującym w Polsce i obejmuje zarówno ochronę pracowników, jak i pacjentów w kontekście narażenia na

promieniowanie jonizujące. Badania radiologiczne mogą być zlecone wyłącznie przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje medyczne, a pacjent musi być poinformowany o ryzyku i wyrazić na to zgodę;

- ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 924), z treści której wynika, że test na HIV może być wykonany tylko za wyraźną, dobrowolną zgodą pacjenta (art. 17 ust. 1 ustawy). Oznacza to, że przymusowe testowanie, np. na żądanie banku czy ubezpieczyciela, jest bezprawne. Dane dotyczące HIV to dane, które uznawane są za dane wrażliwe (RODO, art. 9), a ich przetwarzanie wymaga szczególnych zabezpieczeń i zgody. Żądanie takiego testu bez medycznego uzasadnienia narusza art. 9 ust. 1 RODO (zakaz przetwarzania danych o stanie zdrowia bez zgody) oraz art. 8 Karty Praw Podstawowych UE.

Mając na względzie wszystko powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.) zwracam się z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionych uwag w zakresie swojej właściwości, w szczególności czy kwestionowane przez wnioskodawców naruszenia były sygnalizowane Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych, jeżeli tak, to jakie działania zostały podjęte bądź zostaną podjęte w tym zakresie.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w przedmiocie praktyk instytucji finansowych, pismo o tożsamej treści zostało skierowane do Rzecznika Finansowego.

W załączeniu pozwalam sobie przesłać – do użytku służbowego – dokumenty dotyczące sprawy – skierowanie na badania dla kredytobiorców mBanku Hipotecznego oraz Ogólne Warunki Grupowego Ubezpieczenia na Życie Kredytobiorców.

Załączniki: szt. 2

Z wyrazami szacunku

Piotr Mierzejewski

Dyrektor Zespołu

/-wydano i podpisano elektronicznie/